

erri : aufertur omni, aufertur nulli, ut nullus nisi suo vitio ea careat. Ut autem hac mutua virtute in unum occurrere possint affectiones amantium, cor amantis animæ liquefieri necesse est, ut transfundi possit et transformari in illum quem amat, et mutari in virum alterum : quemadmodum aquæ stilla multo infusa vino, deficere a se tota videtur, dum alterius saporem induit et colorem. Hinc illi pie amantium crebri defectus, imo profectus, dum de se in se nihil sentiunt, nisi quod in Christo Jesu sunt. Nosti quid dicere velim? Nemo te melius. Solum liquidum est, quod omni formæ congruit : quod optime convenit cordi amatoris. *Factum est*, ait ille, *cor meum tanquam cera liquescens* (Psal. xxi, 15).

22. Res liquescendo mollitur dilatatur, purgatur. Et nunc hunc triplicem affectum considera in amore, qui vere ignis divinus est, corda resolvens, purgans et conflans in massam unitatis; quemadmodum varia metalla soluta igni concurrunt in unum. Ad tactum cujus mollitur et cedit illa odiosa duritia, quæ est insensibilitas cordis qua homo nec sentit se, nec alium; nec pietate flectitur, nec precibus inclinatur; exemplis non inducitur, minis non terretur; beneficiis duratur, flagellis non eruditur; frontosus ad turpia, pronus ad illicita, flecti vel subdi nescius, nisi cum resistere non potest. Et in omnibus exemplum tibi sit duritia cordis.

23. Emollitum autem cor, juxta Pauli doctrinam dilatatur (II Cor. vi, 11), a dextris et a sinistris usqueaque diffunditur, subveniens pariter hostibus et amicis, atque grato quodam et spontaneo occurso omnibus occurrit congaudens profectibus, vel defectibus condolens proximorum. Fluit igitur, sed non effluit; quia sic derivatur ad alios, ut a se aliquatenus non recedat. Et vide ne forte Propheta senserit id ipsum, qui, cum cor suum ceræ liquescenti comparasset, protinus adjunxit : *In medio ventris mei* (Psal. xxi, 15). Liquidum fuit, sed extra non effluxit. Solus effluxit, qui sic intendit aliis, ut sibi non attendat. *Videte*, ait Apostolus, *ne forte supereffluatis* (Hebr. ii, 1). Neque enim necesse est ut his excessibus, in quibus humani spiritus lutosus sensibus avelluntur, extra eos esse dicantur, cum Paulus in suo raptu an in corpore an extra corpus, se dicat prorsus ignorare (II Cor. xii, 2, 3). Ubi ergo sunt, inquis? In eo quod interius est sui. Profundum est cor hominis et inscrutabile (Jerem. xvii, 9), et ita secretus sibi est; qui sui ipsius nesciat interius. Non igitur educuntur, sed inducuntur spiritus in illo interiori cœnaculo, quantumcunque est illud, ut clausis seorsum sensuum ostiis, securius secretiusque, castissimoque complexu conveniant cum dilecto, et ibi melius secum sunt, cum sic ubi sint nesciunt, tutius se habent, cum se hoc modo perdidderint.

24. Porro liquefactum purgari necesse est, et

ad purum excoqui, si quam habet scoriam, ipso amore, qui ignis consumens est, paleas ignorantie, et delicta juventutis purgans, et purgatissimam faciens animam, et divino dignam conjugio, non habentem maculam neque rugam. Audi flammam vorantem : *Dimissa sunt ei peccata multa, quia dilexit multum* (Luc. vii, 47). Denique diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum (Rom. viii, 28), et nihil imputatur ad mortem. Omne autem quod ipse non imputaverit, sic est **399** quasi non fuerit. Beatus vir cui non imputabit Dominus peccatum (Psal. xxxi, 2). Nam qui non habet, nemo est nisi ille solus inter mortuos liber (Psal. lxxxvii, 6). Sic calefactum et liquefactum cor facile ad omnem dilecti sermonem compungitur et ebullit, experiens illud quod canitur : *Anima mea liquefacta est ut dilectus locutus est* (Cantic. v, 6); et illud quod in Evangelio legitur : *Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, dum loqueretur nobis in via?* (Luc. xxiv, 32.) O dulcis confabulatio Dei in anima et cum anima, quæ sine linguæ et labiorum formatur strepitu, et sine aure percipitur et sub silentio? Solus qui loquitur, et cui loquitur, audit illam : omnis alienus excluditur.

25. Sunt autem verba illa quædam cœlestis fontis irrigua, rigantia corda arenia præ amoris multitudinē et desiderio, quorum de deliciis [Richard. quorum dulcis] narratio est, de civitate Dei, et pace, et copia civitatis, de civium gloria, de decore lucidissimæ mansionis, pellens a corde fastidium, et a corpore fatigationem, nuntians dilecto quod possessio ejus sit, et ad eam possit ascendere. Nec aliud petiit vel passus est, qui dicebat : *Dormitavit anima mea præ tædio, confirma me in verbis tuis* (Psal. cxviii, 28). Similia autem sunt verba veritatis nostris cogitationibus; et tamen nemo tantus observator est, qui facile discernat quid cor pariat, nisi qui Dominum loquentem advertit : *Quid cogitatis mala in cordibus vestris?* (Matth. ix, 4), et illud : *De corde exeunt cogitationes male* (Matth. xv, 19) : et : *Omnis qui mendacium loquitur, de suo loquitur* (Joan. viii, 44); et illud Apostoli : *Non quod sufficientes simus cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis* (II Cor. iii, 5). Mala autem in corde dicimus juxta illud : *Dixit insipiens in corde suo : Non est Deus* (Psal. xiii, 1). Bona autem audivimus. Unde : *Audiam quid loquatur in me Dominus Deus* (Psal. lxxxiv, 9). Et prorsus hujus auditui dabitur gaudium et lætitia : *Nec revertetur hoc verbum vacuum, sed faciet ad quodcumque misit illud* (Isa. lv, 11), rigans et fecundans penetralia cordis. Qui talibus verbis docentur, dociles Dei sunt, et unctio eos docet de omnibus (I Joan. ii, 27), quæ sola omnem veritatem docet, celerique magisterio loquitur quædam mysteria Dei, quæ non licet homini loqui, et si audire liceat, qualia apud sæculi magistros nullatenus audientur : quorum virtute et auditu corda liquescunt, liquescendo et deficiendo perficiuntur, dum in unitatem illam

occurrunt, quam suis Salvator orat et optat in Evangelio : *Ut sint, inquit, unum, sicut et nos unum sumus* (Joan. xvii, 11, 21); cujus Joannes in Epistola meminit, dicens : *Sicut ipse est, et nos sumus in hoc mundo* (I Joan. iv, 17) : ut sicut videlicet illa beata et beatificans personarum Trinitas amore continetur æterno, absque confusione, ut nec unitatem turbet personarum numerus, qui essentiam non multiplicat, nec unitas Trinitatem redigat in singularitatem personæ : sic et ipsi uniantur et ordinentur in charitate, non comparatione quidem, sed qualicumque similitudine. Nec absurdum putetur quod dixi Deum amore contineri, cum non alio dixerim quam se ipso, et quam se ipsum de aliis.

Amat ergo Deus, et ex se toto amat; quia tota Trinitas amat, si tamen totum dicit potest de infinito et incomprehensibili, aut certe de simplici. Quomodo reamabis, anima, vitæ tuæ gratuitum largitorem, largissimum administratorem, pium consolatorem, sollicitum gubernatorem, copiosum redemptorem, æternum conservatorem, ditatorem, glorificatorem?

CAPUT V.

De dignitate et præcellentia charitatis.

26. Charisma peroptimum charitas est plane incomparabile. Denique quidnam huic comparandum putamus, quæ ipsi præfertur martyrio, ac fidei transferenti montes? Porro per charitatem homo in Deo, et Deus in homine est. Quid enim ita Dei ut charitas? Nempe et Deus est, Charitas libertatem donat, timorem pellit (I Joan. 16, 18), laborem non sentit, meritum non intuetur, præmia non requirit; et tamen plus omnibus urget. Nullus terror sic sollicitat, nulla præmia sic invitant, nulla justitia sic exigit. Charitas non quærit quæ sua sunt. Charitas non irritatur, non præcipitatur, nunquam excidit, non in foveam **400** ruit, et pro tributis malis cumulat bona. O charitas patiens : sed et compatiens ! Charitas patiens est, sufficit; benigna est (I Cor. xiii, 5, 8, 4), cumulus est : patiens charitas dissimulat, expectat, sustinet delinquentem; sed benigna trahit, adducit, converti facit ab errore. Benigna charitas etiam quos tolerat amat, et amat ardentem. Flet quippe charitas; sed ex amore, non mœrore, flet ex desiderio, flet cum flentibus (Rom. xii, 15).

27. O bona mater charitas, quæ sive foveat infirmos, sive exerceat provecos, sive arguat inquietos, diversis diversa exhibens, sicut filios diligit universos. Cum te arguit, mitis est; cum blanditur, simplex est: pie solet sævire, sine dolo mulcere; patienter novit irasci, humiliter indignari; læsa non provocatur, sprete revocat. Ipsa est enim hominum mater et angelorum. Non solum quæ in terris sunt, sed etiam quæ in cœlis sunt, pacificavit (Coloss. i, 20). Ipsa est quæ Deum homini placans, hominem Deo reconciliavit. Charitatis profecto damna sunt scandala pusillorum. Nec enim

charitas charitatem offendit aut contemnit, cum sentit offensam. Nam se ipsam non potest negare, nec in se ipsa divisa est. Novit potius in se divisa conjungere, juncta dividere nescit. Pacem diligit, congaudet unitati. Sola quippe est quæ generat, colligit, solidat et conservat ubicunque servare cognoscitur unitas in vinculo pacis. Cum omni fiducia charitas pulsat ad ostium amici, nequaquam putans se pati repulsam, quæ amicitiarum matrem se novit. Nec veretur signatissimum paulisper inquietare otium propter suum negotium. Illa siquidem vera et sincera est charitas, qua proximi bonum ut nostrum diligitur. Nam qui magis aut certe solum diligit suum, convincitur non caste diligere bonum, quod utique propter se diligit, non propter ipsum. Amemus et amemur, in altero nobis, in altero nostris consulentes. Nam, quos amamus, in ipsis profecto requiescimus; a quibus autem amamur, ipsis nos in nobis requiem paramus. Porro amare in Deo, charitatem habere est: studere vero amari propter Deum, charitati servire est. Utramque teneo, dilectionem Dei, et dilectionem proximi, cum te amo, Domine Jesu, qui meus proximus es, quoniam homo es, et fecisti mecum misericordiam, et nihilominus es super omnia Deus benedictus in sæcula.

CAPUT VI.

De natura seu indole et vi veri amoris, tum hominis erga Deum, tum Dei erga hominem.

28. Flagrans vehemens amor præsertim divinus, cum se intra se cohibere non valet, non attendit quo ordine, qua lege, quæve serie, seu paucitate verborum ebulliat, dummodo ex hoc nullum sui sentiat detrimentum. Interdum nec verba requirit, nec voces omnino ullas, solis ad hoc contentus suspiriis. Amor præceps, vehemens, flagrans, impetuose, qui præter te aliud cogitare non sinis, fastidit cætera, contemnis omnia præter te, te contentus. Confundis ordines, dissimulas usum, modum ignoras: totum quod opportunitatis, quod rationis, quod pudoris, quod consilii judicive esse videtur, triumphas in temetipso, et redigis in captivitatem. Frustra ad audiendum legendumve amoris carmen, qui non amat accedit: quoniam omnino non potest capere ignitum eloquium frigidum pectus. Quomodo enim græce loquentem non intelligit qui græcum non novit, nec latine loquentem qui latinus non est, et ita de cæteris: sic lingua amoris ei qui non amat, barbarâ erit; erit sicut æs sonans, aut cymbalum tinniens (I Cor. xiii, 1). Amor reverentiam nescit; ab amando quippe amor, non ab honorando denominatur. Honoret sane qui horret, qui stupet, qui metuit, qui miratur. Vacant hæc omnia penes amantem; propterea qui amare amat, et aliud novit nihil. Ipse qui honori, merito et stupori, et miraculo est, amari tamen plus amat. Exigit Deus timeri ut Dominus, honorari ut pater, et ut sponsus amari. Quid in his præstat, quid eminet? nempe timor? Absit hoc: et timor penam habet (I Joan. iv, 18).

et honor non habet gratiam, et qui de amore non venit honor, non honor, sed adulatio est. Et quidem soli Deo honor et gloria (I Tim. 1, 17) : sed horum neutrum acceptabit Deus, **401** si melle amoris condita non fuerint. Is per se sufficit, is per se placet et propter se; ipse meritum, ipse primum sibi est. Amor præter se non requirit causam, non fructum : fructus ejus usus est. Amo quia amo; amo ut amem. Ubi autem amor, labor non est, sed sapor : quoniam amanti nihil difficile est. Amor dominum nescit : per se satis subjectus est, obsequitur sponte, gratis obtemperat, libere retinetur.

29. Amat et Deus, nec aliunde hoc habet. Ipse est unde amat, et inde vehementius, quia non amorem tam habet, quam hoc ipse est. Neminem suspicit amor, sed nec despicit quidem. Omnes ex æquo intuetur, qui perfecte se amant, et in se ipso celsos humilesque contemperat; nec pares modo, sed unum eos facit. Magna res amor. Nam cum amat Deus, non aliud vult quam amari : quippe qui ob aliud non amat, nisi ut ametur, sciens ipsos amore beatos, qui se amaverint. O suavitatem! o gratiam! o amoris vim! Summus omnium imus factus est omnium. Quis hoc ferit? Amor dignitatis nescius, dignatione dives, affectu potens, suasu efficax. Quid violentius? Triumphat de Deo amor; ut sciamus amoris fuisse quod plenitudo effusa est, quod altitudo adæquata est, quod singularitas associata est. Deus non modo amans, sed amor est, et solam amoris vicem requirit et fidem.

30. Quidni ametur amor? Et quid tam cordium vita, quam Deus meus Jesus? Is vere est et amans, et amabilis, et totum quod de ipso est, vere est, quando ipse est non aliud sane quam ipsa est veritas. Quis fidus, verusve animæ amor, nisi utique is, quo veritas adamatur? Rationis sum compos, veritatis sum capax : sed utinam non forem, si amor in me defuerit. Non sum securus a securi, si absque eo inveniar. Valde omnino mihi amandus est, per quem vivo, sum, sapio, si ingratus non sum et indignus. Dignus plane est morte, qui tibi, Domine Jesu, recusat vivere, et mortuus est; et qui tibi, non sapit, desipit : et qui curat esse non propter te, pro nihilo est, et nihil est. Propter temetipsum, Deus, fecisti omnia (Prov. xvi, 4) : et qui esse vult sibi et non tibi, nihil esse incipit inter omnia. Pro his ergo ita sum amans te quantum possum. Sed est quod me plus movet, plus urget, plus accendit. Super omnia, inquam, reddit amabilem te mihi, Jesu bone, calix quem bibisti, opus nostræ redemptionis. Hoc omnino amorem meum facile vindicat totum sibi. Hoc est quod nostram devotionem et blandius allicit, et justius exigit, et arctius stringit, et afficit vehementius.

CAPUT VII.

De duplici lingua, Verbi, et animæ.

31. Spiritus est Verbum, spiritusque anima, habentque linguas suas, quibus se alterutrum alloquuntur, præsentemque indicent. Verbi quidem lingua favor dignationis est; animæ vero, fervor devo-

tionis. Elinguis est anima atque infans quæ hanc non habet, et non potest ipsi nullatenus sermocinatio esse cum Verbo. Ergo hujuscemodi linguam suam cum Verbum movet, volens loqui ad animam, non potest non sentire. Vivus est sermo Dei et efficax, et penetrabilior omni gladio accipiti, pertingens usque ad divisionem animæ et spiritus (Hebr. iv, 12). Et rursus cum suam anima linguam movet, latere Verbum multo minus poterit, non solum quia ubique præsens est; sed propter hoc magis, quod, nisi ipso stimulante, devotionis lingua minime ad loquendum moveatur. Verbo igitur dicere animæ : *Pulchra es*, et appellare amicam, infundere est, unde et amet, et se præsumat amari. Ipsi vero Verbum vicissim nominare dilectum, et fateri pulchrum (Cant. i, 14, 15) quod amat, et quo amatur, illi sine fictione ascribere et fraude, mirari dignationem et stupere ad gratiam. Ita sane locutio Verbi infusio doni, et responsio animæ cum gratiarum actione admiratio.

32. (34*) Cum præsto est quod amatur, viget amor; languet cum abest : quod non est aliud quam tedium quoddam impatientis desiderii, quo necesse est affici mentem vehementer amantis, absente quem amat, dum totus in expectatione suspensus, quantumlibet festinationem reputat **402** tarditatem. Subtractio nempe rei quam amas, augmentatio desiderii est, et quod ardentius desideras, cares ægrius.

CAPUT VIII.

De activa et contemplativa vita.

32. Forte appetis contemplationis quietem? Et bene facis. Ergo cura virtutum exercitio sanctum otium prævenire. Alioquin delicato satis otio dormire voles, si non exercitatus quiescere appetas, et Liæ fecunditate neglecta solum cupias Rachelis amplexibus oblectari. Sed et præposterus est ordo ante meritum exigere præmium, et ante laborem sumere cibum. Non igitur putes de proprio amore quietis, sanctis obedientiæ actibus, seniorumve traditionibus præjudicium ullatenus faciendum : alioquin non approbat Dominus tuæ contemplationis inane otium, propter quod non exaudiet orationes tuas, vocatusque non veniet. Nec enim dabit inobedienti copiam sui tantus obedientiæ amator, ut mori quam non obedire maluerit. Ex bonis operibus recipit consolationem mens assueta quieti, quoties sibi lux, ut assolet, contemplationis subtrahitur. Quis enim non dico continue, sed vel diu, dum in hoc corpore manet, lumine contemplationis fruatur? At quoties corrumpit contemplativa, toties in activam se recipit, inde nimirum, tanquam e vicino, familiariter reditura in id ipsum : quoniam sunt invicem contubernales, et cohabitantes hæc duæ pariter. Est quippe soror Mariæ Martha. Neque enim etsi a contemplationis lumine cadit, patitur tamen ullatenus se incidere tenebras peccati, seu ignaviam otii, sane in luce operationis bonæ se retinens.

(34*) Cum proposito sequentia hæc minime concinere videntur. — EDIT. PATROL.

34. Loquor vobis experimentum quod expertus sum. Si quando sane comperi profecisse aliquos nostrum ex meis monitis, tunc non piguit me, factor, curam prætulisse sermonis proprio otio et quieti. Patienter avellor ab infecundæ Rachel amplexibus, ut mihi exuberent fructus profectuum vestrorum. Caritas enim, quæ non quaerit quæ sua sunt (I Cor. xiii, 5), id mihi jamdudum facile persuasit, nil scilicet desiderabilium meorum vestris præferre utilitatibus. Orare, legere, scribere, meditari, et si quæ sunt alia spiritualis studii lucra, hæc arbitratus sum propter vos derimenta. Hæc siquidem vera et casta contemplatio habet, ut mentem, quam divino igne vehementer succendit, tanto repleat zelo et desiderio acquirendi Deo, qui eum similiter diligant, ut otium contemplationis pro studio prædicationis libentissime intermittat. Et rursus potita vobis aliquatenus in hac parte, tanto ardentius redeat in id ipsum, quanto fructuosius intermissis meminerit, et iterum sumpto contemplationis gustu valentius ad conquirenda lucra solita alacritate recurat. Cæterum inter has vicissitudines plerumque mens fluctuat, metuens et vehementer exæstans, ne forte utriusque horum, dum suis affectionibus hinc inde distrahitur, plus justo inhæreat, et sic in utrolibet vel ad modicum a divina deviet voluntate. Unicum quippe in hujusmodi remedium seu refugium, oratio est, et frequens gemitus ad Dominum, ut quid, quando et quatenus nos facere velit, assidue nobis demonstrare dignetur.

CAPUT IX.

De variis effectis et elogiis charitatis.

35. Amicitia vera non est, nisi firmum in Deo habeat fundamentum. Eapropter cum amicitia donum sit Dei, justum est ut qui ex dono Dei diligit, nihil præter Deum diligit, et ut illuc flumina refluant, unde fluunt (Eccl. i, 7) : nec rivus a suo fonte degeneret, qui de plenitudine gratiæ affluentis emanat. Illam siquidem unice et singulariter veram atque perfectam amicitiam profitemur, per quam nos Deus amicos suos vocare dignatus est, si ejus præcepta fecerimus. Vos, inquit, amici mei estis, si feceritis quæ præcipio vobis (Joan. xv, 14). Hæc Dei amicitia est charitas, qua dilexit nos ante mundi constitutionem, et elegit in dilecto **403** Filio suo (Ephes. i, 4, 5). Ipsa est fons omnium bonorum omniumque donorum, quæ nobis a munificentia supercœlesti proveniunt. Ab hac omnis amor legitimus ordinem formamque sortitur : nec ordinata esse potest aliquam mentis affectio, nisi ab ea causam, modum, et ordinem sumat.

36. De qua hac constantissima charitate Sapientia libro sui nominis dicit : *Ab æterno ordinata sum* (Prov. viii, 23). Hæc ordinata a Deo ordinat angelos in ministeriis suis. Hæc studia et exercitia justorum disponit in professionibus suis. Hæc mediante ordinata lex est per angelos in manu Mediatoris (Galat. iii, 19). Sine hac, amicitia inter homines

ordinata esse non potest. Nam, cum Apostolus dicat, *Omnia secundum ordinem fiant in vobis* (I Cor. xiv, 40); et iterum : *Omnia vestra in charitate fiant* (Cor. xvi, 14), patet ea ordinem non habere, quæ in charitate non fiunt. Caritas via est et vita virtutum, ipsa est via eminentior, et illic iter quo ostenditur salutare Dei (Psal. xlix, 23). Unde Apostolus in prima Epistola ad Corinthios : *Adhuc viam*, inquit, *eminentiorem vobis demonstro* (I Cor. xii, 31) : et item : *Scire etiam supereminentem scientiæ charitatem Dei* (Ephes. iii, 19). Hæc est via de qua Isaias : *Ambulabunt hac via, qui liberati fuerint et redempti a Domino, et venient in Sion cum laude; fagiet dolor et gemitus. Lætitia sempiterna super capita eorum, gaudium et lætitiæ obtinebunt* (Isa. li, 10, 11). Caritas est præceptum Domini lucidum illuminans oculos (Psal. xviii, 9). Ipsa est lumen cordis, omnes sensus et affectus hominis clarificans et serenans, ut discat homo ubi sit lumen oculorum et pax.

37. Caritas est oleum quod omni liquori supernat, quod sanat et illuminat, et quod omnem asperitatem propria suavitate lætificat. Hoc oleo uncti apostoli et martyres, suavissimam reputabant mortis amaritudinem et immensam sævitiam tormentorum. Christus enim unctus a Deo præ participibus suis (Psal. xlii, 8), hoc oleo suos unxit, et exactoris jugum a facie olei computrescere fecit (Isa. x, 27). Spiritus, inquit, Domini super me, eo quod unxit me (Isa. lxi, 1). Caritas non solum mortis et suppliciorum amaritudinem suavificat; sed et ipsam mortem potentissimam morte mortificat. Noone Christi charitas peremptoria erat mortis, cum ipse dux vitæ mortisque destructor comminaretur et diceret : *Ero mors tua, o mors?* (Osee xiii, 14). Imo fortior. Cum enim mors vitam eripiat temporalem, nos ad vitam charitas introducit æternam. Illa nos a vita transitoria dejecit : hæc ad vitam et gloriam sine fine restituit. Caritas est porta speciosa, quæ in eversione Jerusalem, portis aliis omnino destructis, integra et intacta permansit. Caritas nunquam excidit (I Cor. xiii, 8). Hæc est speciosa Sunamitis, quæ David in virginitate sua calefaciebat eo quod non poterat calefieri pellibus animalium mortuorum (III Reg. i, 1-4). Qui enim versantur in operibus mortuis, refrigerante charitate, cogitatione passionum Christi denuo recalescunt. Hæc est nubecula, quæ ad preces Eliæ magnam exerevit in pluviam. Cumenim aliquis Deum diligere ex toto corde incipit, statim non solum ad proximos, sed etiam ad inimicos benevolentiae stillicidia et gratiæ fluentia diffundit. Nec mirum. Caritas enim est oleum viduæ, quod continuum ex distributione suscepit incrementum. Mulier siquidem de uxoris Prophetarum, uxor Abdiæ, clamavit ad Elisæum dicens : *Vir meus mortuus est, et ecce creditores tollunt a me duos filios meos ad serviendum sibi* (IV Reg. vi, 1-7). Implevit ad vocem Prophetæ vasa oleo, quo debebat iungi. Sunt filii timoris et amoris, qui vasa non modica offerunt, quibus mater gratiæ oleum benevolentiæ

et devotionis infundit. Clausit tamen ostium conscientiae a favore humanae laudis, ne sine oleo iuter virgines fatuas reputetur. Creditores sunt, importuni exactores, maligni spiritus, qui pro voluptate transitoria aeternos exigunt cruciatus. Vicinae, a quibus vasa mutuo accipiuntur, sunt angelicae potestates et animae sanctorum, qui nos consiliis erudiunt et exemplis, quod oleum misericordiae proximis infundamus; scientes et quandiu hujusmodi superfuerint, non stabit oleum, et charitas impensa pluribus uberius sortiatur augmentum.

38. Linguae angelorum et hominum, sustentatio pauperum atque martyrum, sine charitate nihil sunt. Prophetia **404** praedicit, scientia comprehendit, fides credit: sed nec prophetia, nec scientia, nec fides, etsi montes transferat, quidquam sine charitate valebunt (*I Cor. xiii, 2*). Sine charitate nihil prodesse potest, cum charitate vero nihil obesse. Charitatis beneficio impediendo, peccata non sunt; quia charitas operit multitudinem peccatorum (*I Petr. iv, 8*). Charitas est lex vitae, disciplina morum, pax conviventium, gloria concordium, criminum abolitio, legis plenitudo, sacrae Scripturae compendium praeceptorum Dei consummatio, virtutum virtus, et bonorum impletio meritorum. Omnia mandata vitae, omnia iustitiae opera referuntur ad illam. Ex hac suum sortiuntur effectum operum commendatio, devotae orationes, et ab ipsa tanquam fructus ab arbore, tanquam ramus a vite, pendet tota lex et Prophetae (*Matth. xxii, 40*). Sicut enim fructus suum a palmite recipit alimentum, donec ad maturitatem perveniat, sic boni operis fructus, sic sancta devotio, sic omne quod pie agitur, a charitate suum recipit initium et progressum.

CAPUT X.

De Deo, ejusque attributis.

39. Sciendum quod quanto terra inferior est altitudine caeli, tanto elegantior, et eminentior, et inestimabiliter dulcior est amor proximi amor Dei. Et ut de Dei dilectione loquentibus campus arrepti propositi desiderabilis et liberius ad intelligentiam se diffundat, pauca de eo quasi delibando perstringamus, ut appareat quam ineffabili gratia et dignatione incomparabili, Deus gloriae mediante charitatis beneficio homini condescendat. Credendus itaque et cogitandus est Deus quaedam vita perpetua, vivens in se, et omnia vivificans, omnia intelligens, omnemque creans intelligentiam, sapiens et ipsa sapientia, veritas fixa, iustitia indeclinabilis, summa virtus, perfecta bonitas, divinitas, aeternitas, magnitudo, immensitas, summa essentia, a qua omne esse, summa et aeterna substantia, non subjecta praedicationis vocum aut cogitabilium sed omnium rerum causale efficiens et superessentiale principium. Cogitandus est Deus simplex, purus, integer, et perfectus, nihil habens quod in numerum transeat, nihil trahens a tempore vel a loco. Sic in omni loco, quod non includatur nec excludatur a loco. Cogitandus est Deus sine forma visibili, sine specie corpo-

rali, sine compositione partium, sine distinctione membrorum; ex quo omnia causaliter, non materialiter: in quo omnia, non in loco, sed in virtute. Sine qualitate bonus, sine quantitate magnus, sine situ praesidens, sine habitu continens, omnia disponens. Disponit enim ut sapientia, operatur ut virtus amat ut charitas, revelat ut lux, miseretur ut pietas, scit ut veritas, iudicat ut aequitas, praesidet ut majestas.

40. Non comprehendis ejus altitudinem, nisi vilesceas apud te contemplatione ejus. Nec comprehendis ejus magnitudinem, nisi parvus fias in oculis tuis, subjiciens te omni creaturae propter ipsum. Deus charitas est (*Joan. iv, 16*). Spiritus sanctus specialiter charitatis nomine designatur. Ipse est amor Patris et Filii, et suavitas et unitas, et osculum et amplexus; et quidquid amorum commune esse potest. Quia vero per gratiam Spiritus sancti anima hominis Deo mirabiliter unitur, sciendum est quod idem Spiritus in illa unione donator est et donum. Spiritus enim est qui vivificat spiritum hominis, et ipsum instruit et informat Deum diligere, quaerere et invenire, tenere et frui. Ipse est sollicitudo quaerentibus Dominum in humilitate, pietas adhortantis in spiritu et veritate. Ipse est sapientia invenientis, amor habentis, gaudium perfuerentis.

CAPUT XI.

In rebus creatis stabilem felicitatem non inveniri.

41. Porro quidam ad perfuerendum sibi eligunt ea quae peremptoria sunt salutis. Veneno enim cupiditatis infecti, a malitia hujus mundi, fallacibus divitiis, transitoriis et honoribus, in voluptatibus carnis, saeculique favoribus suae intentionis finem constituunt, et in his, quae **405** sunt aeternae damnationis occasio, felicitatem suam falsa opinione, quasi somnando depingunt. Sed ubi copia divitiarum major exuberat, ibi se gravior molestia sollicitudinum, totius perturbativa quietis incendit. Rationalis itaque anima licet ad summam beatitudinem desideranter aspiret, aliis tamen abstrahitur, et eam quaedam falsa felicitatis imago deludit, aut verae miseriae similitudo deterret. Quis autem paupertatem, persecutionem, aegritudinem, luctum, famem, non reputet magnam miseriae portionem? Istis tamen et vera miseria praecavetur, et vera beatitudo acquiritur. Nec mirum. Paupertas regni caelestis acquisitiva est. Beati enim pauperes, quoniam ipsorum est regnum caelorum. Beati qui lugent, qui esuriant, qui persecutionem patiuntur, quia ipsi saturabuntur (*Matth. v, 3, 5, 6*): illi consolationem recipient, et isti jam caeleste regnum adepti sunt, non solum ad habendum, sed aliis conferendum. Quam fallax et delusoria sit illa perniciose felicitas, quam plerique in carnis voluptate constituunt, in libro experientiae legitur incessanter, dum in opere impudicitiae cito praeterit quod delectat, et permanet sine fine quod cruciat. De talibus lugendum potius sentio quam loquendum. Quid ergo indignius homini, quam animam suam, pro qua Christus mortuus est, villiori

parti sui corporis substituere, et se brutis et irrationalibus conformare? Apertissime liquet, quam perniciosus sit amor carnis, et usus libidinis, ad quorum detestationem Deus de purpurata meretrice executoribus angelis dicit: *Quantum exaltavit se in deliciis, tantum date ei tormentum et luctum* (*Apoc. xviii, 7*).

42. Restat prosequi, quod in voluptate oculorum et aurium, caeterorumque sensuum, non est beatitudo vel requies; sed neque in his quae pertinent ad delicias vitae hujus, ad ambitiosum honorem, ad potentiae dominatum. Veniat ergo ditissimus rex, potentissimus, sapientissimus et delicatissimus, Salomon, scilicet, et quid de fine talium iudicet audiamus. Dixi, inquit, in corde meo, *Vadam et affluam deliciis et fruam bonis*. Et infra: *Aedificavi domos, et plantavi vineas, feci hortos et pomaria, et consevi ea cuncti generis arboribus*. Et multa similia persequendo adjecit. *Possedi servos et ancillas, et familiam multam nimis, coacervavi mihi aurum et argentum, substantias regum et provinciarum*. Et addens de voluptate aurium: *Feci, inquit, mihi cantatores et cantatrices*. Et post haec subjecit: *Quidquid desideraverunt oculi mei, non negavi eis, nec prohibui cor meum, quin omni voluptate fruere, et oblectare se in his quae paraveram*. Quid, quaeso, delicatius, et quid jucundius? Continuat autem Salomon et subjungit: *Cumque convertissem me, inquit, ad cuncta opera mea, in quibus sudaveram, vidi in omnibus vanitatem et afflictionem spiritus, et nihil permanere sub sole* (*Eccle. ii, 1-11*). Sententiam quidem generalem praemisera dicens: *Vidi cuncta quae fiunt sub sole; et ecce omnia vanitas et afflictio spiritus* (*Eccle. i, 14*).

CAPUT XII.

Sub jugo Christi esse veram requiem.

43. Habes ex verbis Sapientis, ut supra memoratum est, vanitatem et afflictionem spiritus. Apponit Veritas tertium, scilicet servitutem. *Omnis, inquit, qui facit peccatum, servus est peccati* (*Joan. viii, 34*). Coniungantur igitur haec tria, vanitas, servitus, et afflictio spiritus: ubi ergo requies? ubi sabbatum? Nonne verbum legis est: *Nullum peccatum facies in eo? Quis est, qui peccatum non fecit? Dixit rex David: Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum; et in peccatis concepit me mater mea* (*Psal. l, 7*). Quis ergo nos liberabit a jugo veteri et servitute peccati? Ille de quo Veritas in Evangelio dicit: *Si Filius vos liberaverit, vere liberi eritis* (*Joan. viii, 36*). Ipse nos ab sabbatum invitans: *Venite, inquit, ad me omnes, qui laboratis et onerati estis, et ego reficiam vos*. Ecce refectio, quasi sabbati praeparatio. Audiamus et sabbatum: *Tollite jugum meum super vos, et discite a me, quia mitis sum et humilis corde, et invenietis requiem animabus vestris*. Ecce sabbatum, ecce quietas tranquillitas. *Jugum enim meum suave est, et onus meum leve* (*Matth. xi, 28-30*). Jugum hoc non premit, sed erigit; pennas **406** habet quibus evolet, non pennas quibus aliquos gravet. Illud jugum charitas est Dei, proximique dilectio: hic requiescitur.

hic sabbatizatur, hic ab omni opere servili vacatur. Nimirum charitas non agit perperam, non cogitat malum (*I Cor. xiii, 4, 5*): sed et dilectio proximi malum non operatur (*Rom. xiii, 10*). Vides, o Judae, sabbatum ubi sit? Inde etsi aliqua peccati subreptio ex aliqua infirmitate contingat, non perit sabbati feriatio; quia charitas operit multitudinem peccatorum (*I Petr. iv, 8*).

44. Videmus aliquos, qui cum suaviter respirare deberent sub jugo et onere tam suavi et tam levi, sub utroque laborant et murmurant. Ad jugum utique mundi pertinet quod curis aestuant, quod inflammantur odiis, quod torquentur invidia. Hoc jugum cupiditatis est, et onus saeculi grave. Jugum autem Domini suave est, et onus leve. Et quid suavius homini, quid jucundius, quam mundum contemnere, et se reputare saeculo caesio, atque in bonae conscientiae vertice consistentem, et mundum habere sub pedibus, nihil in eo videre quod appetat, nullum cui invidet, quem metuat, nihil mali esse quod ab aliquo sibi possit inferri: et in illam haereditatem immarcescibilem, incontaminatam, et incorruptam, conservatam in caelis (*I Petr. i, 4*) oculos dirigendo, fallaces divitias et honores perniciosos, et damnabiles delicias conculcare? Quid, quaeso, desiderabilis est, et quid tranquillius, quam suam animam sic stabilire, ut nullis motibus carnalis concupiscentiae agitetur, carnem rore pudicitiae tepescens compellat ancillari, ut eam ad exercitium militiae spiritualis promptissimam habeat adjutricem? Quid praeterea ita divinae tranquillitatis imaginem gerit, quam anima, quae sic ad omnium injuriarum tolerantiam se obfirmat, ut eam contumeliae illatae non moveant, et mentem ejus a statu suo nullae comminationum aut injuriarum machinae dejiciant? amicum et inimicum eodem oculo intueri? Nonne similis est ei qui facit solem suum oriri super justos et injustos, et pluit super bonos et malos? (*Matth. v, 45*.) Quid? cum omnia circa eum mutabiliter fiant, nulla est in corde ejus mutatio.

CAPUT XIII.

Per charitatem perveniri ad veram quietem et sabbati spiritualis festivitatem.

45. Vere verum est in charitate sabbatum. Cum enim caeterae virtutes vicem vehiculi vel viatici gerant ad requiem obtinendam, omnes in charitate quiescunt. Illud admiratione dignum est, quia sine charitate nihil est virtus, et ipsa unicuique virtutum exhibet ut sit virtus. Fides autem quae haec operatur ad vitam, in Dei visione jam non erit fides, sed veritas. Ibi enim absorbebitur fides, cum id videbitur quod super omnia diligetur. Non opus erit credere, quod nobis licebit plena cognitione percipere. Non erit etiam de caetero spei locus: nam Deo fruente, non habebimus quod speremus. Hic temperantia pugnat contra libidines, prudentia contra errores, fortitudo contra adversitates, iustitia contra iniquitates. Porro in charitate perfecta est castitas: ideo non est libido, cui temperantia repugnet. In charitate

perfecta est scientia: ideoque tibi nullus est error, quem prudentia eliminat. In charitate vera beatitudo est: ideoque nulla adversitas, quam fortitudo expugnet. In charitate omnia sunt tranquilla et æquata: ideoque nulla est tibi inæqualitas, quam justificari oporteat. Denique nec fides virtus est (35) sine dilectione; nec spes virtus est, nisi quod speratur, ametur. Quid est temperantia, nisi amor, quem nulla voluptas illicit? Quid cæteræ virtutes, nisi amor, qui quod suum est, unicuique distribuit?

46. Sicut charitas est vere mentis humanæ requies perfectumque sabbatum, sic et sex virtutes prædicta, fides, spes, temperantia, prudentia, fortitudo, iustitia, sunt quasi quidam dies operationis: charitas vero quædam luminosa et luminosissima dies est quietis, tranquillitatis et pacis. Et nunc quæ est expectatio mea, nisi tu, Domine? si forte desiderium pauperum exaudiat auris tua, ut ad modicum tempus requiescam cum regibus et consulis, **107** qui ædificant sibi solitudines, et replent domos suas argento? (Job. III, 13-15.) Porro vix ad momentum permittitur mihi requies ab exactoribus Pharaonis; ut non mihi sabbatizare liceat vel hora dimidia. Utinam mihi detur vacare, et videre quoniam Jesus est ipse Deus. Ipse sabbatum animæ quærentis eum, præparans diligentibus se tranquillum et impermutabilem sabbatum. O quam beati qui ingrediuntur locum tabernaculi admirabilis usque ad domum Dei, atque in voce exultationis et confessionis tripudiant et exsultant, memores uberum tuorum, dulcis Jesu, cum Habacuc propheta cantantes: *Ego autem in Domino gaudebo, et exultabo in Deo Jesu meo* (Habac. III, 18).

47. Sabbatizat Judæus, quia legit Deum sex diebus operatum fuisse, et quasi labore operis fatigatum die septimo quiescere (Gen. I, II, 3). Non est hoc Deum cogitare, sed in Dei contumeliam idolum fabricare. Sane non laboravit operando Creator: dixit, et facta sunt omnia pro beneplacito suo (Psal. CXLVIII, 5). Summa et æterna essentia Deus, nullius indigens, plene sibi sufficiens, in sua summe tranquilla charitate indeclinabiliter et immutabiliter manens et mirabilia operans, requiescit in se, vita in se vivens, honorum pax et indeficiens quies. Quocirca sicut successione dierum, mane et vespere vicissim variantium, creaturæ mutabilitas designatur, sic in Deo cui nihil advenit, nihil præterit, aut succedit, æterna tranquillitas ipsius et quieta æternitas intimatur.

48. Notandum vero quod operibus Dei senarius; septenarius autem divinæ quieti ascribitur. Nimirum senarius numerus perfectus est, constans ex partibus suis. Si enim connexeris unum, duo, tria; perfectum habes senarium, qui Dei operibus specialiter est assignatus: ut in rerum universitate nihil superfluum, nihil recipias imperfectum. Magnæ quidem excellentiæ dies est, in quo Deus superiores aquas ab inferioribus firmamento mediante

A divisit. Nec minoris esse arbitror dignitatis diem, in quo aquis in unum congregatis a Deo arida vestita est herbis, et arboribus decorata, venustata floribus et fructibus fecundata. Nec est dies reputandus inferior, in quo Deus cælum suis luminariibus adornavit. Sed nec ille alienus a laude est, in quo Deus partem animantium in aquis, partem collocavit in aere. Ab istorum eminentia et privilegio non degenerat dies sextus, in quo Deus ad imaginem suam creavit hominem, et vitam inspirans, ipsum animantium præfecit universitati. Porro diei septimæ præeminentia omnibus antecellit; in quo nullius rei creatio, sed omnium creaturarum perfectio, et Dei requies commendatur. De singulis scriptum est: *Factum est vespere et mane dies unus, aut secundus*, et deinceps (Gen. I). At diei septimæ non mane, non vespere, non initium ac finis describitur. Dies enim requietionis Christi et immutabilis et æternus. Mutua quidem Patris Filiique dilectio, suavissimus amborum complexus, charitas scilicet, qua Pater in Filio, et Filius in Patre (Joan. x, 38), ipsa est jucundissima quies, indivisibilis unitas, pax imperturbabilis, æterna tranquillitas, Spiritus sanctus, qui ab utroque procedit. Quod insinuans Filius Dei, *Ego*, inquit, *Patris mei mandata servavi, et maneo in ejus dilectione* (Joan. x, 30) et rursus: *Ego et Pater unum sumus* (Joan. xv, 10): et idem de Filio Pater, *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui* (Matth. xvii), etc.

CAPUT XIV.

Spirituale Hexaemeron, seu opus sex dierum exponitur.

49. Expressa igitur congrua collationum imagine, sicut sex diebus, ita et sex virtutibus exercemur, ut post sacrarum vicissitudines actionum in tranquillo charitatis, quasi in vero mentis sabbato respiremus. Quocirca fidem ponimus primum diem, quo fideles ab infidelibus, quasi lux a tenebris, separantur. Spes etiam secundæ diei vicem obtineat, per quam hi quorum conversatio in cælis est, discernuntur ab aliis qui terrena sapiunt. Temperantia quasi dies tertius illucescat, in quo membra nostra mortificantes super terram, carnalis concupiscentiæ fluxum, quasi aquas amarissimas, certis continentiarum limitibus **108** coarctamus: ut in terra cordis nostri appareat arida, et sitiens fontem vitæ, virtutum flores, fructusque producat. Prudentia quasi dies quartus faciat, quasi scientiæ lumen erumpat, et inter faciendâ et non faciendâ discernens, dividat inter diem et noctem, quatenus lumen sapientiæ velut solis splendor effulgeat: lux vero scientiæ spiritualis, quæ in quibusdam deficit, quasi lux lunæ minor appareat. Fortitudo dies quintus, per quam in hoc mari magno et spatio, quasi

(35) Non est virtus, formata scilicet et conducibilis ad æternam beatitudinem.

pisces spirituales, procellosa fluctuum volumina toleremus, cohæbeamus linguæ lubricum sub censura silentii: et quasi volatilia pennata, nunc ad celestia erigamur, nunc vero condescendentes operibus misericordiæ fructus honorum operum sub Dei benedictione reddamus. Constituatur denique iustitia dies sextus, per quam ad divinam imaginem reformati, bestialibus desideriis, vitiisque reptilibus imperantes, corpus spiritui, spiritum Deo subjiciamus, et sic utrique quod suum est tribuamus.

50. Et notandum, quod Dominus omnibus creaturis benedicit; homini autem omnia subjiciuntur. His autem quæ in se Dei repræsentant imaginem, jumenta, id est, corpora, subjiciuntur, et bestię, id est, nequitie spirituales, de quibus propheta precatur, *Ne tradas, inquit, bestiis animas contentes tibi* (Psal. LXXIII, 19): et Dominus per alium prophetam, *Auferam, inquit, malas bestias de terra vestra, et dormire vos faciam fiducialiter* (Levit. XXVI, 6; Osee II, 18). Hæc est dormitio et septimæ diei tranquillissima quies, dies septimus est charitas, dies sabbati, dies requietionis, jucunditatis et pacis, per quam homo secure, imo securissime dicit: *In pace in idipsum dormiam et requiescam* (Psal. IV, 9). Ipse est omnium virtutum consummatio, sanctarum animarum suavis refectio, tranquillissima mentis feriatio. Ipse est septimus dies, in quo manna celeste nos reficit. Ipse est mensis septimus in quo post diluvium tentationum irruentium, cordis arca suavissime requiescit. Ipse est illud sabbatum ex sabbato, et mensis ex mense, et post septies septimum annum, annus jubileus incipiet, annus placabilis Domino (Isa. LXI, 2), in quo sua singulis restituatur hæreditas, plenaria jucunditas, antiqua possessio, et æterna libertas. Domine Deus, quamdiu prolongabitur jubileus? quando præveniet misericordia tua, ut portio mea sit in terra viventium? (Psal. CXXI, 6). Quoniam tu es pars hæreditatis meæ, et calicis mei; tu es qui restitues hæreditatem meam mihi (Psal. xv, 5). Differtur equidem, sed non aufertur jucunditas, qua satior, cum apparuerit gloria tua (Psal. xvi, 15). Interea comedam ego panem meum in sudore vultus mei, et cum lacrymis in mensura, donec vinum detur mœrentibus, et sicera his qui amaro sunt animo (Prov. XXVI, 6), et tota deliciis illis absorbeatur anima mea, quarum primitias jam degusto.

109 CAPUT XV.

De triplici sabbato, seu triplici dilectione, sui ipsius proximi, et Dei.

51. *Erit, inquit, mensis ex mense, et sabbatum ex sabbato* (Isa. LXVI, 23). In veteri siquidem Testamento assignatur triplex distinctio sabbatorum. Primum sabbatum dicitur septimus dies. Secundum, septimus annus. Tertium, annus qui sequitur post septies septimum annum, id est quinquagesimus annus. Est itaque primum sabbatum dierum; secundum annorum; tertium sabbatum sabbatorum, ita ut in unitate perficiatur. Et notandum, quod in

A charitate hoc triplex sabbatum, si velis diligenter advertere, invenitur. In lege duo præcepta dilectionis expressa sunt. *Diliges Dominum Deum tuum ex tota mente tua, et ex tota virtute; et proximum tuum sicut te ipsum* (Matth. xxii, 37, 39). Hæc duo mandata duo esse diligenda insinuant: non enim potest quis proximum suum diligere, sicut semetipsum, nisi diligat se ipsum. Primum sabbatum hominis est dilectio sui; secundum, dilectio proximi: sabbatum sabbatorum, dilectio Dei.

CAPUT XVI.

De sabbato primo seu dilectione sui ipsius.

52. Ut ergo homo se diligat in Christo, Dei dilectio inchoatur: ut diligat proximum, capacior quidam sinus affectionis obpanditur. Verum quidem, ubi divinus ille ignis medullitus incalescens cæteras dilectiones, quasi quasdam sui scintillas, in sui plenitudinem trahit, omnes animi motus absorbet in desiderio illius sublimis et ineffabilis boni. Et sic non homo a se, nec proximus diligitur, nisi quantum uterque affectus deficientis animæ totus transfertur in Deum. Agitur enim ineffabili dispensationis artificio, ut licet hi tres amores semper habeantur, nec tamen semper æqualiter sentiantur: sed quandoque mentis illa jucunda suavitas ex conscientie propriæ puritate procedit; quandoque ex bono proximi recipit congratulationis affectum; quandoque contemplando in desiderio et exultatione aspirat ad eum. Quemadmodum quispiam diversas aromatum cellas ingrediens, nunc istarum, nunc illarum specierum redolentia jucundatur: sic animus diligenti nunc intuitu sui, nunc intuitu Dei aut proximi, quadam inæstimabili suavitate perfunditur.

53. Qui ergo primum recolebat in amaritudine animæ suæ perditos dies suos, postquam concupiscentiæ dedit libellum repudiij, et abolitione criminum impetrata, se pignus et arrham gratiæ celestis percepisse cognovit, dum nihil quod ipsum accuset, aut Deo displicere debeat in libro conscientie suæ legit, reliquæ cogitationum diem festum agent ei (Psal. LXXV, 11). Dum enim immunis ab exteriori tumultu se in contemplationis arcana recepit; cum circumstrepentium sollicitudinum turbis ostium mentis clausit, cum interius conscientie thesaurus inspexerit, non inveniens inordinatum aliquid aut ineptum, aut rationi adversum; sed omnia pacifica et jucunda, et ad instar disciplinatæ familiæ videns multitudinem cogitationum, sermonum et operum, ei, quasi cuidam patrifamilias obedire, et omnia interiora sua sibi in quadam humilitate assurgere: prorumpit ex his omnibus mira securitas, ex securitate mira tranquillitas et ex ea ineffabilis jubilatio cordis tanto devotior in Christo laude, quanto perspicacius intelligit hoc totum ex ejus gratia provenire. Hæc septimæ diei festiva solemnitas, quam sex dies præcedunt, id est sex opera misericordiæ. Hæc namque in earum exercitio justus probat, et in sinu sanctæ conscientie honorumque operum constestatione respirans, in ea gratia quæ ei a Deo